Hanssen Robert Philip (1944-2023) :)

Americký štátny občan, pôvodom z Chicaga, mal v čase zatknutia mal 56 rokov.

Pracovný profil

V FBI začal pracovať ako vysokoškolsky vzdelaný chemik a matematik v roku 1975. Vypracoval sa na elitného odborníka na protiteroristické operácie a predovšetkým na experta na kontrašpionáž, ktorého FBI nakoniec dosadila na americké ministerstvo zahraničia ako kľúčovú spojovaciu figúru. Zaisťoval tu predovšetkým sledovanie špionážnych aktivít okolo zahraničných diplomatických misií. Inými slovami, sám bol lovcom a pozorovateľom špiónov.

Mal niekoľko rokov pred penziou a u svojich kolegov sa stále tešil povesti vzorného chlapca. Pre jeho záľubu v čiernych oblekoch pohrebného strihu získal prezývku „Doktor Smrť". Inak ho obklopovala aureola brilantného a možno až príliš inteligentného mysliteľa, byť občas prehnane mlčanlivého, ktorý radšej stojí v ústraní. Jeden bývalý kolega o ňom však prehlásil:„Bol veľmi bystrý a vedel to o sebe. A z toho pramenil i určitý druh arogancie."

Podľa susedov

Išlo o nenápadného washingtonského mešťana, ktorý bol pre susedov príkladnou hlavou rodiny. Vedeli, že pracoval u FBI, ale čo robil, to ich nezaujímalo. Zdalo sa im, že toho tichého muža, ktorý viedol usporiadaný život, zaujíma len jeho šesť detí (manželka Bonnie bola učiteľkou náboženstva na miestnej katolíckej škole) a možno jeho pes, ktorého Hanssen chodil pravidelne venčiť. Zo susedského hľadiska, sa manželom Hanssenovým nedalo skutočne nič vyčítať. Tehlový domček, ktorí manželia kúpili v roku 1987 síce mal štyri spálne, ale to je pre osemčlennú rodinu stredného stavu normálnou vecou. Možno až príliš prísny katolík vychovával z detí riadnych občanov. Dbal aby netrávili príliš času pred televízorom a každú nedeľu naložil rodinu do ošumelej dodávky a odviezol ju do kostola na svätú omšu. Jeho zatknutie spôsobilo susedom otras, hlavne keď sa dozvedeli, že úctyhodný pán Hanssen vojde do dejín ich krajiny ako príkladný zradca, ktorý najmenej dvoch ľudí poslal na smrť a spôsobil ďalšie nevyčísliteľné škody.

Motív, nadviazanie spolupráce

Spoluprácu s Rusmi nadviazal v roku 1985 ako agent FBI poverený monitorovaním kontrarozviedných aktivít v New Yorku. Dňa 4. októbra toho roku dostal vtedajší tajomník sovietskeho veľvyslanectva Viktor Čerkašin[1] dopis, v ktorom mu neznámy pisateľ ponúkal dôležité informácie. Chcel za to len a len peniaze. Žiadne debaty o ideologických motívoch a viere v Sovietsky zväz sa nekonalo. KGB na hru pristúpila a obratom sa dozvedela mená dvoch vlastných ľudí zo Sovietskej ambasády v USA, ktorí pracovali pre Američanov. Jeden z expertov na špionážne záležitosti Pitt Earley tvrdí, že agentom sa často stane človek, ktorý si myslí, že vo svojej profesii nenašiel spravodlivé ocenenie. Možno, že to bol jeden dôvodov, prečo sa Hanssen rozhodol zradzovať svoju krajinu. Nedá sa ani vylúčiť, že pociťoval rozkoš z „dráždenia štrkáča bosou nohou". O jeho skutočných motívoch sa možno viac dozvieme z listov svojim riadiacim ruským agentom, ktoré skončili v rukách FBI. V jednom z nich napríklad tvrdil, že sa pre kariéru špióna rozhodol už vo svojich štrnástich rokoch, keď si prečítal kniha preslávenéhо britského zradcu v službách Sovietov Kima Philbyho. Toto potvrdzuje aj to, že už v škole, čo netušila ani jeho matka, sa tajne učil ruštinu. Záhadou je, že kniha o Philbym sa na pultoch kníhkupectiev USA objavila až o desať rokov neskôr. „Niekto by mohol o mne povedať, že som bláznivo statočný či dosť bláznivý. Nehovoril by som ani jedno. Povedal by som bláznivo lojálny," napísal Rusom. O USA nemal dobrú mienku. Spojené štáty prirovnával mocnému ale retardovanému dieťaťu, potencionálne možno nebezpečnému, ale nezrelému, mladému a jednoducho manipulovateľnému. Peniaze určite neboli tým motívom, pre ktorý sa

Hanssen rozhodol zradzovať svoju krajinu. V jednom liste napríklad tvrdil, že si rozhodne nemôže dovoliť prijať viac ako 100 000 dolárov. „Nemôžem ich minúť, uložiť ani investovať, aby sa okamžite nerozozvučal zvon strážiaci peniaze z drog.“ uviedol na vysvetlenie v narážke na opatrenia proti peniazom z kriminálnej činnosti platných v USA. Úplne sa ale odmeny nevzdal, ale v jeho prípade rozhodne nie je možné tvrdiť, že uňho víťazila chamtivosť nad opatrnosťou: „Možno nejaké diamanty pre zabezpečenie mojich detí a trochu dobrej vôle by bolo to najlepšie“.

Cesta agenta

A to bol iba začiatok. Krtko, ako sa v spravodajskom žargóne nazýva zradca vynášajúci informácie priamo zo srdca agentúry, sa osvedčil i ďalších rokoch. Studená vojna síce skončila a skratka KGB putovala do depozitára dejín, ale nie už sama organizácia a jej faktická podstata. Krtka podpisujúceho sa ako Ramón prevzala nová ruská špionáž, čiže Služba zahraničnej rozviedky (SVR). A špión vynášal veselo ďalej. O totožnosti Hanssena sa Rusi dozvedeli údajne až v okamžiku, keď ho FBI zatkla a zverejnila podrobnosti prípadu. Údajne im celých 15 rokov odmietal prezradiť svoju totožnosť, nikdy nepristúpil na osobnú schôdzku a komunikoval len cez listy a mŕtve schránky v parkoch.

Zločin

Rusi dostali od Hanssena 6 000 stránok supertajných dokumentov. Zradil im najmenej troch agentov, z ktorých dvaja dostali v Rusku guľku do tyla. Hannssen totiž dobre vedel od koho má FBI informácie o aktivitách ruských agentov v USA. Prezradzoval tiež Moskve podrobnosti veľmi dôležitých tajných akcií, oboznámil ich s technikou, zdrojmi a metódami kontrarozviedných operácií FBI. Objavila sa i informácia, že ak ktosi pred rokmi prezradil Rusom, že pod budovou ich washingtonskej ambasády na Wisconsin Avenue zamýšľali Američania vybudovať podzemný tunel, aby sa takto dostali k zdrojom ruských informácií, mohol to byť práve Hanssen.

Odmena

Za svoju činnosť dostal 650 000 dolárov hotovosti alebo v diamantoch a ďalších 800 000 skončilo na jeho kontách kdesi v zámorí.

Dopadnutie

Hanssena pred ním nezachránila ani extrémna opatrnosť a dôverná znalosť metód lovcov špiónov. Sieť, ktorú naňho uplietli kolegovia s FBI v spolupráci s ministerstvom zahraničia a spravodlivosti sa nakoniec zatiahla. Detaily toho, ako FBI odhalila „krtka“ vo vlastných radoch nie sú známe, ale zradcovu prítomnosť odhalil aj vnútorný audit, ktorý sa realizoval na konci roku 2000. Američania tiež pripustili, že o prítomnosti zradcu sa dozvedeli z dokumentov získaných z ruskej strany. Ruský denník *Segodňa* sa poponáhľal s verziou, že Hanssenove zatknutie odhalenie bezprostredne súvisí s prebehnutím ruského diplomata Sergeja Treťjakova pred rokom v New Yorku, na deň presne pred zatknutím Roberta Hanssena.

Hanssen bol zatknutý v nedeľu v parku vo Vienne na virgínskom predmestí Washingtonu. Niekoľko minút predtým, nechal v mŕtvej stránke Rusom zväzok dokumentov. Agenti FBI sa zmocnili aj 50 000 dolárov, posledného doplatku mzdy, ktorú Hanssenovi Rusi prominentnému špiónovi pravidelne vyplácali. Hanssen je len tretím odhaleným proruským zradcom v radoch FBI. Ani jeden z predchádzajúcich prípadov mu však nemôže konkurovať. Okrem ďalšieho sprísnenia vnútorných bezpečnostných opatrení bude sa určite pátrať aj po vinníkovi. Okamžite po zatknutí bolo počuť hlasy, že ide len a len o dôsledok politiky Clintonovej vlády, ktorá do kontrarozviedky „pumpovala“ málo peňazí, než bolo skutočne treba.

Obvinenie

Dňa 20. februára 2001 bol Hanssen federálnym súdom v Arizone v štáte Virginia formálne obvinený z predávania štátneho tajomstva bývalej sovietskej tajnej službe KGB v 80. rokoch. Súd proti nemu vzniesol dve obvinenia. Jedným z nich je údajné vyzradenie mien troch dvojitých agentov KGB, ktorí pracovali pre americkú rozviedku na konci studenej vojny. Keby sa obvinenia potvrdili, môže lapený špión čakať i hrdelný trest. Hroziaca pokuta vo výške zhruba 3 milióny dolárov sa v tejto súvislosti javí ako vcelku banálna.

Oficiálne bol federálnymi prokurátormi Hanssen obvinený 16. mája 2001. Bol obvinený z toho, že viac ako 15 rokov predával prísne tajné informácie Moskve. Predvedenie obvineného pred súd, aby sa vyjadril, či sa cíti vinný alebo nie, bolo stanovené na 1. júna. Informoval o tom prokurátor Ken Meltson. Spis obsahoval 21 obvinení - z toho v 14 prípadoch Hanssenovi hrozil trest smrti.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

[1] Ten riadil i najznámejšieho amerického zradcu Aldricha Amesa.